

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopis se ne vrača. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Navdušen sprejem „Zeppelina“ v Tokiju

Navdušene ovacije dr. Eckenerju in posadki „Zeppelina“ — Čestitke iz vsega sveta — V četrtek nadaljuje „Zeppelin“ polet v Ameriko

— Tokio, 20. avgusta. Kasor smo že včeraj poročali, se je „Grof Zeppelin“ po prvem poletu nad Tokijem nekaj minut po 8. uri zjutraj odpravil na polet proti Jokohami. Iz tega poleta se je zrakoplov vrnil nekaj minut po 11. uri ter najavil, da bo pristal na letališču. Kmalu nato je vrzel vrvi pripravljenemu moštvo letalskega bataljona, ki je pričelo takoj z manevriranjem za pristank. Manevriranje je otežilo močan veter, ki je hotel iztrgati moštvo zračnega orjaka iz rok. S pomočjo motorjev na zrakoplovu pa se je po srečilo gladko izvesti pristajanje med silnimi ovacijami zbranih stotisočev gledalcev. Med sviranjem številnih vojaških godb je kot prvi izstopil iz poveljske gondole kapetan dr. Eckener, ki je bil tako ganjen, da so mu med pozdravnimi govori zastopnika japonskega cesarja in vlade zablistele solze v očeh.

Ob tej priložnosti je sprejel dr. Eckener vabilo japonskega cesarja, naj se čim prej zglasí v avdienci. Vabilu je bilo priloženo tudi pismo japonske vlade, da smatra kap. dr. Eckenerja in posadko za goste japonske države.

— Tokio, 20. avgusta. Vse mesto je okrašeno kakor ob največjih verskih in državnih praznikih. Po mestu hodijo stotisočglave množice, ki prepevajo japonske nacionalne pesmi in vzklikajo kapetanu dr. Eckenerju in japonski zračni floti. Po ulicah se ljudje še vedno trgajo za neprestano izhajajoče posebne izdaje listov, ki v dolžih kolumnah popisujejo vse podrobnosti poleta in najavljajo, da bo nadaljeval „Grof Zeppelin“ v četrtek zjutraj pot preko Tihga oceana, kot prva zračna ladja, ki bo prevelila to silno razdaljo.

Po poročilu kapetana dr. Eckenerja je preletela zračna ladja nad 1200 kilometrov dolgo pot od Bodenskega jezera pa do Tokia ravno v 132 urah in 50 minutah. Zrakoplov je imel do srednje Sibirije za polet zelo prikladno vreme, od Jakutskega pa do rčica in pristanišča Ajan ob Ohotskem morju pa je vozil nad 1500 km po megli in dežju, spremljanem po močnem vetru, ki na je samo dvignil brzino zrakoplova na 170 in še več km na uro, kar je bila doslej največja dosežena brzina pri vseh njegovih poletih.

Velikono uspeha tega poleta je mogoče presoditi po tem, da potrebujemo danes za pot iz Berlina v Tokio z uporabo letalskih, železniških in parobrodskih zvez okroglo tri tedne. „Grof Zeppelin“ pa je prekril to pot v nekaj manj

kot pet in četrt dneva in dokazal s tem, kako veliko vlogo bodo igrali v bodočnosti zrakoplovi pri upostavitvi direktnih zvez na velike razdalje.

Zrakoplov je napravil na svojem poletu tudi veliko uslugo geografiji, ker je posadka odkrila pri svojem poletu preko Stanovskega gorovja, da je le to mnogo višje, kakor je sedaj zaznamovano v zemljevidih.

— Tokio, 20. avgusta. Kapetan dr. Eckener je sprejel nešteto brzojavk s čestitkami iz vsega sveta. Med prvimi so došle brzojavke nemškega predsednika maršala Hindenburga, nemške

vlade ter zunanjega ministra dr. Stresemanna.

V avdienci pri japonskem cesarju je poklonil japonski cesar dr. Eckener dve veliki srebrni vazi in vsakemu članu posadke še manjši srebrni kelih v dokaz njegove naklonjenosti.

— Newyork, 20. avgusta. Ameriški tisk piše o poletu preko Azije kot o največjem zgodovinskem dogodku v razvoju zrakoplovstva in opozarja na to, da se odpira s tem poletom vodilnim zrakoplovom neizmerno polje udeleževanja, ki bo imelo na razvoj prometa silen vpliv.

Redni zračni promet med Evropo in Ameriko

Ustanovitev nemško-ameriške družbe za zgradbo „Zeppelinov“ ki bodo vzdrževali redni potniški in tovorni promet

— Berlin, 20. avgusta. Po končanem poletu okrog sveta bo dr. Eckener odpotoval v Ameriko v svrhu pogajanja z neko ameriško skupino, ki je ponudila sodelovanje pri ustanovitvi velike nemško-ameriške družbe za zgradbo zrakoplovov Zeppelinovega tipa. Potrebne tovarne bi se zgradile v Friedrichshafnu in bi se jim pridružile dosedanje Zeppelinove tovarne. Dočim bi Nemčija odnosno obstoječa družba dala na razpolago strokovne moči in svoje dosedanje bogate izkušnje, bi Američani prispevali ves potreben kapital. Podjetje bi bilo zelo velikopotezno ter bi pred vsem upostavilo redni zračni promet med Evropo in Severno Ameriko ter med Severno in Južno Ameriko. V ta namen bi družba zgradila 12 zrakoplovov, primerno večjih od sedanjih, ki bi obavljali ne samo potniški, marveč tudi v gotovem obsegu tovorni promet. Med Evropo in Ameriko bi vozili zrakoplovi v obeh smereh redno vsak drugi dan. Med Južno in Severno Ameriko pa bi se vršil redni dnevni promet. Te proge bi se pozneje razširile tako, da bi Zeppelinov zračni promet sčasoma obsegal ves svet. Najnovejši uspeh Zeppelina s poletom iz Nemčije na Japonsko je inicijatorje za ustanovitev te družbe utrdil v prepričanju, da je ta načrt docela izvedljiv ter da se obetajo v bližnji bodočnosti veliki izgledi na siguren uspeh. Tehnični vodja Zeppelinovih tvornic je danes odpotoval v Newyork, kjer bo do prihoda dr. Eckenerja vodil preliminarne pogajanja.

Rumunski fort zletel v zrak

Pri požaru v fortu Domnesti pri Bukarešti se je vnelo municijsko skladišče in zletelo v zrak — Vsa posadka je izginila

— Bukarešta, 20. avgusta. V bližini Bukarešte se nahajajočem velikem fortu Domnesti je prišlo iz do sedaj še nepojasnjenih vzrokov do silnega požara, ki je v kratkem objel tudi ogromna skladišča starega razstreliva, ki so ga vojniki tehničnega oddelka počasi razstreljevali. Čim je ogenj prodrl do streliva, je sledila strašna eksplozija, ki je vrgla cel fort v zrak in napravila na mestu kakih 20 m globoko in 1000 kvadr. metrov široko jamo. Pod razvalinami je obležala pokopana tudi vsa

posadka, ki je stražila skladišče streliva in fort. Posadka je štela 25 mož ter doslej niso še niti enega mogli izkopati izpod ruševin.

Zaradi eksplozije so pričele goreti tudi bližnje barake, v katerem so bile velike množice obleke in sanitetnega materiala. Na pomoč došle čete skušajo sicer z vsemi silami zadušiti ta požar, kar pa se jim do sedaj še ni posrečilo. Pri gašenju je bilo že več vojakov smrtno nevarno ranjenih.

skušali preprečiti namero nacionalistov izvesti nasilno izpremembo vlade in ustave, ki jo napovedujejo že nekaj mesecev sem njihovi voditelji.

Na Dunaju se vrše neprestane konferenice voditeljev političnih strank z zveznim kancelarjem dr. Streeruwitzom, ki poskuša sestaviti koncentracijsko vladno vseh strank, ki naj bi preprečila s svojo avtoriteto izbruh državljanske vojne in popolne anarhije. V koliko bodo ti njegovi poskusi uspeli, še ni mogoče napovedovati, ker se trdovratno vzdržujejo vesti, da nastopajo nacionalistične bojne organizacije sporazumno z gotovim delom vlade in da goje prav ozke in

Naraščajoče razburjenje v Avstriji

Bojzen pred državnim udarom Heimwehrovcev — Socijalisti obtožujejo tudi dr. Seipla dogovorjene igre s Heimwehrom

— Dunaj, 20. avgusta. Število žrtev krvavih spopadov v Sv. Lovrencu ob Murici je naraslo na tri mrtve. Po prijavah novih ranjenecv je naraslo število ranjenih že nad 200, ker so bili mnogi ranjeni pristiljeni iskati zdravniške pomoči šele tekem včerajšnjega dneva in minule noči.

Razburjenje med delavstvom in prebivalstvom Avstrije je silno. Kljub pomirjevalnim poskusom vlade, ki skuša vzdržati red in mir za vsako ceno, se razširjajo med prebivalstvom vesti, da je bil spopad v Sv. Lovrencu šele uvod v velike in krvave spopade med nacionalističnimi bojnimi organizacijami in socijalisti, ki bodo s vsemi sredstvi

intimne stike s križanskimi socijalisti. Nekateri celo spravljajo v zvezo s pojačeno akcijo Heimwehrovcev bivšega zveznega kancelarja dr. Seipla in napovedujejo, da bo ta v kratkem zavzel v avstrijski politiki baš s podporo teh zopet glavno vlogo.

Izbruh vojne na Daljnem vzhodu

Brez oficijelne vojne napovedi so se že faktično pričele sovravnosti

— Šanghaj, 20. avgusta. Kljub temu, da med Rusijo in Kitajsko doslej še ni prišlo do oficijelne vojne napovedi, se je vojna faktično že pričela. Zadnje dni je prišlo skoraj na vse mej med Mandžurijo in sovjetsko Rusijo do krvavih spopadov, ne samo med obmejnimi stražami, marveč med večjimi vojaškimi oddelki, ki so tako z ene kakor z druge strani prekrščili mejo. Prvotno je tako Kitajska, kakor sovjetska vlada skušala te obmejne spopade prikriti, sedaj pa se tudi že uradno priznava, da je dejansko nastopilo med obema državama vojno stanje. Včeraj je četa 700 konjenikov kitajske konjenice napadla Talajnov in napadla tamošnje rusko posadko. V borbi, ki je trajala več ur, je bilo na obeh straneh okrog 100 ranjenih in 32 mrtvih. Iz Mukdena pa poročajo, da so ruske čete napadle obmejno mesto Kirin in ga docela izropale, nato pa zažgale. Kitajska mrzlično koncentrirala svoje čete ob meji in vse kaže na to, da bo prišlo v kratkem

do generalnega spopada na daljnem vzhodu.

— Peking, 20. avgusta. Po vesteh iz Mandžurije so Rusi v zadnjih dneh izvršili celo vrsto napadov ob mandžursko-ruski meji, očitno da ustrašijo Kitajce. Topništvo in letala so stopila v akcijo. Štirji kitajski kraji v bližini Pogrančnice so bili napadeni. Iz Mukdena poročajo, da je 10 tisoč Rusov pri Mandžuriji napadlo Kitajsko ozemlje. V Mukdenu se trdi, da so Rusi v nedeljo zjutraj obstrlevali Mandžurijo. Vrhovni komisar nankingske vlade general Leishin je inšpiciral kitajsko zapadno fronto.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.8275, Berlin 13.5325—13.5825 (13.5675), Bruselj 7.92, Budimpešta 9.9441, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 8.0091—8.0391 (8.0241), London 276.21, Newyork 56.865, Pariz 223.04, Praga 168.20—169 (168.60), Trst 296.75 do 298.75 (297.75).

INOZEMSKA BORZA.
Curih: London 25.2025, Newyork 519.90, Pariz 20.35, Milan 27.18, Madrid 76.35, Berlin 123.80, Dunaj 73.21, Beograd 8.1275, —

Neurje nad Ljubljano in okolico

Na mnogih krajih je udarila strela in zanetila požare — Tragična usoda kočarja pri Orteneku — Požar v Senici pri Medvodah

— Ljubljana, 20. avgusta. Po zadnjih soparnih dneh so se začeli včeraj popoldne zbirati nad Ljubljano in okolico črni oblaki, ki pa niso obetali nič dobrega. Pohleven dežek bi bil zelo potreben, ker je zemlja precej izsušena, toda mesto rahlega dežja se je proti večeru vtila ploha, ki je naličila hudemu neurju. Lilo je, kakor iz škafe, vmes pa je bliskalo in treskalo, da je bilo kar groza. V Ljubljani je dež okrog polnoči ponehal proti jutru pa je sledil nov naliv.

Požar v Gornji Senici

Mnogo slabše je odrezala okolica, zlasti proti Dolenjski, kjer je med ploho padala mestoma tudi toča, ki je povzročila ponekod precejšnjo škodo. Na Gorenjskem je na več krajih udarila strela in zažgala.

Med drugim je strela povzročila požar v Gornji Senici pri Medvodah. Okrog pol 11. ponoči je udarila v gospodarsko poslopje posestnika Križarja p. d. Krevca. Na senu so ležali trije fantje, dva domača sinova in kolarski vajenec Fran Talc. Vsi trije so bili od strele omamljeni, vendar pa sta se domača sinova še toliko zavedla, da sta mogla nezavestnega Talca rešiti smrti v ognju. Ker si nista mogla pomagati drugače, sta ga kratkoma vrgla s senjaka na tla, nato pa sta še sama skočila na tla. Talc, ki je bil še vedno nezavest, je doblil pri padcu težje poškodbe. Z umetnim dihanjem so ga po daljšem naporu spravili k zavesti in pozneje prepeljali v ljubljansko bolnico. Njegovo stanje je precej resno. Domača sinova sta si že opomogla in sta izven nevarnosti. Od strele povzročen ogenj se je naglo razširil na vse poslopje in ga v kratkem času upepelil do tal. Na lice mesta je prihitelo pet gasilnih društev, ki pa so imela zelo težko delo. Zaradi pomanjkanja vode je bila gasilna akcija zelo otežkočena in so se morali gasilci v glavnem omejit samo na lokaliziranje požara. Res se jim je posrečilo, da so rešili vsa sosednja poslopja, pač pa je gospodarsko poslopje z vsemi pridelki in z vsem go-

spodarskim orodjem pogorelo do tal. Posestnik Križar trpi občutno škodo, zlasti še, ker je bil zavarovan samo za malenkostno vsoto.

V Goričanah je udarila strela ob 5. zjutraj v dimnik neke hiše, vendar ni povzročila nobene znatnejše škode.

Strela ubila posestnika, kravo in tele

— Sodražica, 20. avgusta. Sinoči je divjala nad vso okolico silna nevihta. Med nalivom je bliskalo in treskalo, kakor že dolgo ne. Strela je udarila na več krajih. Dočim drugod ni napravila posebnih škod, je povzročila hudo nesrečo v vasi Nebesa pri Orteneku. Okrog 10. ponoči je udarila strela v hišico železniškega delavca Matila Žganjarja, ki je spal s svojim sinom v sobi nad hlevom. Strela je udarila v dimnik, švignila skozi dimnik v stanovanjsko sobo, od tam pa v hlev. Učinek je bil grozen. V sobi je oplazila Žganjarja in njegovega sina. Žganjar je bil pri priči mrtev, sin pa, ki je spal poleg nje, je doblil le opekline na roki in ostal je živ, vendar pa je bil tako prestrašen, da nekaj časa ni mogel niti spregovoriti. Iz sobe je strela švignila v hlev, kjer je ubila kravo in tele. K sreči ni povzročila ognja. Sosedje so takoj prihiteli pogledati kaj se je zgodilo. In so si zaman prizadevali, da bi obudili Žganjarja k življenju. Tudi poklicani zdravnik je mogel ugotoviti samo smrt. Usoda Žganjarja le tem bolj tragična, ker si je s pridom in trudom šele nedavno postavil lično hišico in je bil svoji družini skrben oče in priden gospodar.

Požari v polhovgrajski okolici

— Vrhnika, 20. avgusta. Med sinočno nevihto, ki je divjala sinoči, je na več krajih udarila strela in povzročila požare. Iz Vrhnike je bilo videti odsev požarov za Horjulom, pri Preserju in v okolici Polhovke Gradca. V Vrhniki sami nevihta ni povzročila večje škode. Podrobnosti o požarih še niso znane.

Nagla smrt in druge nesreče

Davi je na neki stavbi za Bežigradom božjast vrgla na tla nočnega čuvaja Antona Klemenčiča, ki je padel v blato in se zadušil — V Hradeckega vasi je zadela kap upokojenega opernega delavca Franca Marna

Ljubljana, 20. avgusta.

Davi sta se v Ljubljani pripetila kar dva slučaja nagle smrti. V enem primeru gre za božjast in za zadušenje, v drugem za srčno kap. O obeh tragičnih dogodkih smo izvedeli sledeče podrobnosti.

Na neki stavbi za Bežigradom je bil zaposlen 39-letni, nekoliko božjastni nočni čuvaj Anton Klemenčič. Ko so prišli davi okoli 7. delavci, zaposleni pri tej stavbi, so našli Klemenčiča ležečega v blatu poleg stavbe. Mislili so, da mu je postalo slabo in so ga dvignili iz blata. Presenečeni pa so takoj ugotovili, da je Klemenčič mrtev. Siromak je imel polna usta blata, pa tudi obraz je bil zamazan in obleka povaljana.

Delavci so takoj obvestili policijo, na kar je prišel na kraj nesreče policijski zdravnik dr. Avramović z dežurnim uradnikom. Dr. Avramović je ugotovil, da je Klemenčiča vrgla na tla božjast in da se je v blatu zadušil. Truplo tragično ponesrečenega nočnega čuvaja, ki je bil znan kot priden in soliden človek, je bilo prepeljano v mrtvašnico k Sv. Križu.

Druga podobna nezgoda se je pripetila v Hradeckega vasi. Po Hradeckega vasi je dopoldne vozil vpokojeni operni gledališki delavec France Marn na ročnem vozičku mivko. Nenadoma mu je postalo slabo, omahnil je in se zgrudil nezavest na tla. Čez par minut je bil siromak že mrtev. Tudi o tej nesreči je bila takoj obveščena policija. Policijski zdravnik dr. Avramović je ugotovil, da je Marna zadela kap. Pokojni Marn je bil že v letih, bil je oženjen in zapuščal poleg žene tudi enega sina. Truplo pokojnega so prepeljali domov in ga položili na mrtvaški oder.

Včeraj dopoldne je bil pri popraviljanju železniškega mostu na Kette - Murnovi cesti zaposlen med drugimi tudi železniški ključavničar Ignac Štembal, ki je upravljal velik premikalni žerjav, s katerim so dvigali in prenašali železne traverze. Ko je žerjav traverzo dvignil in položil na tir, je Štembal pričel žerjav spuščati. Pri tem pa je zašel z roko med premikalno napravo, ki mu je desno roko v zapetju in komolcu skoro popolnoma zmečkala. Nesrečnega so z rešilnim avtom prepeljali v bolnico. Nesrečo je pripisati zloji naključju in ne zadene krivda na nesreči nikogar.

Na stavbišču »Probuše« v Glinski ulici je zaposlen kot delavec tudi Ivan Triller. Včeraj okoli 17. je zidar Peter Marolt naročil Trillerju, naj gre s posodo po omet. Ker Trillerja je ni bilo nazaj, je šel gledat za njim. Našel ga je ležečega poleg stavbe. Nesrečnega je nadel nek tram ali morda kaka opeka na glavo. Bil je sicer pri zavesti, vendar ni mogel govoriti. Triller je popolnoma onemel in kakor lavljajo iz bolnice, tudi še danes ne more spregovoriti. Bati se je, da bo za vedno onemel.

KDOR OGI AŠUJE, VA NAPREDUJE

Meščanska Ljubljana

Meščani in občani današnje in stare Ljubljane — Dolžnosti in pravice nekdanjih ljubljanskih meščanov — Posili-meščani

Poleg že v včerajšnjem članku omenjenih in drugih zakonitih pravic, ki jih na tem mestu ne moremo vseh navajati, imajo ljubljanski občinski domačini tudi pravo, pridobiti si ljubljansko meščanstvo.

Po ljubljanskem meščanskem statutu, ki ga je sprejel občinski svet v svoji seji dne 5. oktobra 1897, se delo današnji ljubljanski meščani v častne meščane, dalje v meščane, ki jim je bilo podeljeno ljubljansko meščanstvo brez plačila meščanske takse, ter končno v meščane, ki so si pridobili meščansko pravico na lastno prošnjo in le

položiti meščansko prisego.

Ker so pa bile meščanske dolžnosti zelo velike, pravice pa ne, takratni praktični ljubljanci — kot so še danes — enostavno niso hoteli prositi za podelitev teh velikih meščanskih časti.

Pa je ljubljanske magistratne gosposke dne 17. februarja 1786, leta tudi v tem pogledu pošteno ugnala. Takratni župan ljubljanskega mesta Jože Potočnik je namreč naročil mestnemu nadstojarju, da je za meščanstvo sposobne ljubljance enostavno »povabil« k županu na magistrat, kjer so

Ljubljana v 16. stoletju — Turjaški trg in Grad

pod pogojem, da so plačali v ljubljanski meščanski sklad predpisano meščansko takso, ki znaša danes Din 1500 za prosilca.

Naj še omenimo, da ima današnja Ljubljana — poleg zgoraj navedenih meščanov tudi občinske domačine, ki so si pridobili domovinsko pristojnost v Ljubljani brez ali le proti plačilu predpisane občinske takse, ki znaša danes po Din 150. — za tuzemcega prosilca ter vsakega njegovega rodbinskega člana, za imozemce pa po Din 500. — za osebo; seveda si morajo zadnji pridobiti tudi državljanstvo naše kraljevine.

Vse te občinske takse se pa ne stekajo v meščanski sklad, temveč v mestni sklad ljubljanske mestne občine.

Dalje ima današnja Ljubljana mestne družnike, ki sicer živijo v Ljubljani, so pa pristojni v tuje občine naše države; in končno imamo v Ljubljani živce inozemske tujece.

Se v prvi polovici preteklega stoletja so se na prebivalci ljubljanskega mesta delili na povsem drug način.

Mestni župan ljubljanski Mihael Ambrož, po katerem se imenujeta obštrni trg in park ob stari Poljanski cesti pri Šentpeterskem mostu, je še v seji mestnega zbora dne 27. novembra 1862 poročal, da so se delili prebivalci mesta Ljubljane v plemenitaše, meščane in končno v »preproste prebivalce«.

Vsemogočni plemenitaši so bili začetek in konec mestnega gospodarstva.

Takratni meščani so bili ponižni lastniki ljubljanskih meščanskih hiš, ali so pa imeli meščanske obrtne pravice, katere so pod gotovimi pogoji nepisanih zakonov — »po stari navadi« kot so rekli — smeli izvrševati v Ljubljani ter na ta način preživljati svoje družine. Vsi meščani so smeli služiti v meščanski gardi ter so imeli pravico voliti člane notranjega in zunanega mestnega zbora, ki sta vršila funkcije takratne magistratne gosposke. Nadalje so imeli ljubljanski meščani pravico do meščanskih zavodov in ustanov — »stiftunge« nazvanih — ter do uživanja ljubljanskih posestev, med drugim n. pr. mestnega loga, kjer so smeli samo meščani po mli volji sekati drva. Končno so imeli takratni ljubljanski meščani tudi pravico, goniti svojo živino na meščansko pašo.

Dolžnosti takratnih meščanov so pa bile tudi precej krepke.

Morali so plačevati meščanske takse, takse v »strelno blagajno« ter takse za nabavo in vzdrževanje gasilnih naprav; skrbeti so morali za popravila oziroma vzdrževanje takratnega občinskega mestnega obzidja, nasipov, mostov in jarkov, kakor tudi za mestne straže itd.

Vsega tega danes ni več! Vsakdo, ki si je hotel v preteklih časih pridobiti pravico ljubljanskega meščanstva, je moral za to pisмено prošnjo magistratno gosposko, in ko je plačal v mestno blagajno vse meščanske takse ter tudi druge davke, je moral

»povabljenec« morali podpisati ali potkrižati že spisane prošnje za podelitev meščanskih časti. In ko so »povabljenec« plačali meščanske takse, nekako do 40 goldinarjev, razne meščanske davke, vsaka po 2 do 3 goldinarje, ter slovesno položili meščansko prisego, jim je bilo »dovoljeno«, takoj zagrabiti za delo ter pričeti popravljati mestna obzidja in trebiti mestne järke, služiti v meščanski gardi ter goniti na meščansko pašo svoje junce, koze, ovce itd., če so jih imeli. Ako se je pa kdo izmed »povabljenec« obotavljal, z gospišim peresom lastnoročno potrditi na predložnem papirju »vdano prošnjo« za podelitev meščanstva, je takratna magistratna gosposka napravila z njim kratak proces: kot meščanu mu je prepovedala vsako nadaljnje izvrševanje obrta v mestu!

Sloviti hotel »Bidelmon« na Mestnem trgu izza francoskih časov.

Pa naj obrtnik pošteno živi, ako mu gosposka prepove izvrševati obrt! To je danes in je bilo tudi v starih časih izključeno, ker se tudi v stari Ljubljani ni moglo živeti le od dobrega zraka ter sveže vode. Zato so pa bili L. 1786, obotavljajoči se »povabljenec« primorani ugrizniti v sicer kislo jabolko ter hitro podpisovati in potkriževati »vdane prošnje« za podelitev ljubljanskega meščanstva.

In efekt energičnega ukrepa takratnega župana Potočnika Jožeta ter »vabil« mestnega nadstojarja je bil za ljubljanski magistrat popoln!

40 letnica prve rudarske stavke v Trbovljah

Brez organizacije. — 500 aretacij. — Porod v ječi.

Trbovlje, 20. avgusta. Letos poteče 40 let, odkar je izbruhnila prva stavka trboveljskih rudarjev. Delo je počivalo v vseh revirjih, obratovali so le v revirju Ojstro med Hraščnikom in Trbovljami. Takrat so delali rudarji še po 12 ur. Mnogi niso niti vedeli, kaj je stavka in so začudeno gledali, ko so se razširile vesti, da bodo delavci zapustili delo. Kako se je stavka vršila v Trbovljah, kjer je bilo troje revirjev (zgodnji alnjar, vzhodni alnjar-Polja in vzhodni cvaljer-Terezija), pripoveduje star rudar:

Ko so se ob 6. zvečer zbrali rudarji v čitalnici (sklepevalnici) rudnika in je začel obratovodja Sinkovec brati imena rudarjev, so začeli rudarji vpiti: »Ne gremo na delo!« Paznik Jordan jih je skušal pomiriti, a rudarji so se odstranili in počakali tovariše s Terezije, s katerimi so potem skupno odkorakali na zapadno okroglo. Ko so se priključili še ti, so odkorakali proti kolodvoru ter medpotoma ustavili vse delo. Sredi poti jih je ustavil kordon črnočrnih, ki so že prihiteli na pomoč trboveljskim orožnikom. Brž so aretirali glavnega kolodvorja Trinkausa in ga odgnali na orožniško postajo.

Trinkausova aretacija je rudarje le še bolj razkačila. Navalili so na postajo in zahtevali, da izpuste Trinkausa. Bila je že temna noč, lilo je kot iz škafa, grmelo in je treskalo. Orožniki so stali pred delavstvom z nasajenimi bajonetmi. Obljubili so, da tekom noči izpuste Trinkausa, narkar so se rudarji razšli. Trinkausa pa so vendar le odgnali v celjske zapore. Druga dne so že dospeli iz Ljubljane štiri stotni vojakovi.

Iz Celja je dospel okrajni glavar dr. Wagner. Začela so se pogajanja, ki pa so bila zelo otežkočena, ker delavstvo ni bilo organizirano in ni imelo zaupnikov. Te je šele imenoval okrajni glavar sam. Pripovedujejo, da je vodstvo rudnikov obljubilo delavstvu 24% poviška, da pa delavci niso razumeli, kaj je procent in radi tega niso marali sprejeti poviška. Ko so se pogajanja bližala koncu in je bila večja množica ljudi zbrana pred glavno pisarno, tako moški, ženske in deca, jih je obkolilo orožništvo s pomočjo vojaštva in vse — okrog 500 jih je bilo — odgnalo na kolodvor, naložilo v žviženske vagonce in jih odpeljalo v celjsko jetnišnico. Jetnike, ki so bili v celicah, so spustili na dvorišče, rudarje, žene, moške in otroke pa so zaprli v celice. Tako se je prišel slučaj, da je po par dnevih v zaporu, kjer so bili moški, ženske in otroci, porodila neka ženska. Da so prikrili otrokom pogled na prizor, so jih zapodili pod mizo, narkar so jo obstopile žene in zakrile otrokom pogled na porodnico. Celjski meščani so bili tako dobri, da so za dojenčka-jetnika preskrbeli perila in hrano. Po preteku več dni so družine poslali v njihove pristojne občine. Veliko rudarjev so izpustili šele po končani stavki.

Konjske dirke v Mariboru

Velike kasaške dirke priredi Kasaško društvo v Mariboru na svojem dirkališču na Teznu dne 15. in 22. septembra 1929. Dirke so nujno potrebne za reje ameriških kasašev, da se da z njimi prilika in vzpodbuja konjerejem, dokazati z njihovim konjem svoje sposobnosti in pridobiti lepe nagrade. Društvo se za povzgojo lepo se razvijajoče konjereje v Sloveniji ni strahlo žrtve in truda in prireja tako še tri kasaške dneve. Vsak dan bo po pet enovrednih dirk in ena dvovredna dirka, skupne nagrade pa znašajo lepo vsoto 50.000 Din. Ker je namen prirejanja dirk predvsem povzdiga domače konjereje, je društvo v svojih propagandnih določilih konjem slovenske kmečke reje popuste in še posebej kmečkim vozačem. Konjerejska razstava v Ljutomeru je pokazala, s kako prvostnim konjskim materialom razpolaga kmečki posestniki. Propagacija se so vsem interesentom že razposlale in je določen rok za prijave do 7. septembra. Upravičeno je upanje, da bo pri jesenskem kasaškem mittingu v Mariboru zbrano toliko konjev, kakor jih naborže doslej še ni bilo v Mariboru. Da se tudi poset občinstva pri dirkah poveča, se je društvo odločilo, da se izžreba vstopnica, katere lastnik dobi dobro uporabnega kasaškega konja. Zrebanje se vrši zadnji dan med 4. in 5. dirko in zato naj posetniki dirk dobro spravijo vstopnice. Zeleti je, da si športni krogi nabavijo kasaše, da bodo tako dirke številnejše in zanimivejše. Na Murskem polju je dovolj dobrih kasašev na prodaj in kasaško društvo v Mariboru je pripravljeno dati vsakemu potrebna navodila in nasvete za nakup konj iz naše domače konjereje. Upamo tudi, da bodo naši lokalni faktorji upoštevali koristne inencije društva s podporami podprli važno narodno gospodarsko delo.

Sport

Konjsko društvo »Zarja« Zgoranj Kasaše je imelo v nedeljo, dne 18. t. m. občinsko igrišče na Vevčah v gostilni g. Franc Adžurja. Ob prav veliki udeležbi občinstva se je izžrebilo 108 dobitkov, ki so bili res lepi. Glavni dobitek, sobno opravo, je zadel izžrebena št. 4325, ki jo je dobil 26-letni Franc Kotar. Drugi dobitek, moško dirkalno kolo, je zadel št. 3053, last g. Rase Habič. Tudi drugi dobitki so bili takoj razdeljeni. Celokupna prireditev se je vršila v najlepšem redu.

Razumljivo.

— Kako je to, da k vam ni beračev?
— Hm, več, moja žena jim je večkrat dala lajno. Od tega časa jih ni več.

Koliko pr hrankov pošljejo izseljenci domov?

Lani se je izselilo preko Oceana 21.789 ljudi. v evropske dežele pa 12.538.

Ljubljana, 20. avgusta. Izseljeniški komisar dr. Fedor Aranicki iz Zagreba je izdal letno poročilo za l. 1928. z zelo zanimivo izseljeniško statistiko.

Po statistiki Izseljeniškega komisarijata v Zagrebu je izselilo iz kraljevine SHS leta 1928 preko oceana 21.789 ljudi, kar pomeni, da je naše prekomorsko izseljevanje v preteklem letu nekoliko (za 187 ljudi) padlo v primeri z l. 1927, ko se je izselilo največ ljudi v desetih letih po svetovni vojni. Upati smemo, da je nastopila tendenca padanja

in da bo naša emigracija l. 1929 še dalje padala, ker je že v prvem četrtletju padla za 27 odstotkov, to je 1535 ljudi se je manj izselilo nego v istem času l. 1928. Videti je, da se bo zopet vrnila na število 18.000 iz let pred 1929.

V teku 10 let po vojni se je izselilo skupno 136.000 ljudi, a vrnilo 71.000.

Izselilo se jih je torej 65.000 v teku 10 let, kar ni prevelika številka, če se upošteva, da se je pred vojno izselilo v enem letu prav toliko naših ljudi s teritorija bivše Avstro-Ogrske.

Tudi lani je bila vzrok visokemu številu izseljencev kriza domače industrije.

Največje število, to je 7484 izseljencev ali tretjina vseh naših izseljencev se je izselila zopet v

Argentinijo

v glavnem zaradi tega, ker se niso mogli v anglosaksonске dežele. Večinoma so bili izseljenci iz Hrvaške, Dalmacije in Vojvodine.

Argentinija je zadnji dve leti postala najvažnejša dežela za našo emigracijo. Naših je tam sedaj okoli 100.000.

Lani se jih je izselilo v

Kanado

skupno 166.782 ljudi, a od teh iz Jugoslavije 5921. Število izseljencev v Kanado se je zvišalo za 1265 ljudi napram l. 1927 in pomeni največje število elitve našega naroda v Kanado sploh. Tamošnje naše naselje šteje okoli 35.000 oseb.

Ker je konec decembra lani kanadska vlada začela favorizirati doseljevanje angleškega delavstva in je omejila doseljevanje iz srednje in vzhodne Evrope, bo število naših izseljencev letos doseglo komaj njegovo polovico.

V Kanado se jih je izselilo največ iz Hrvaške in Slavonije (nad polovico skupnega števila naših izseljencev), iz Vojvodine in Slovenije (1006).

V

Zedinjene države

se jih je izselilo 4796, nekaj več kot lani. Tudi sem se selijo največ iz Hrvaške in iz Slovenije (961). Skupaj je naših tam nad 600.000.

Število naših izseljencev v

Uruguayu

(1892) je tudi lani horendno poskočilo in je švakrat večje od števila izseljencev l. 1927. Sploh se je lani naših ljudi več izselilo v Uruguay kot vsa leta po vojni skupaj. Naših je tam 8000.

Nasprotno je izseljevanje v

Chile

nekoliko padlo (375). Skupaj je naših tam do 12.000. Zelo je padlo izseljevanje v

Brasilijo

Izselilo se je samo 500 ljudi, večinoma iz Hrvaške in Vojvodine, torej niti 15. del števila iz leta 1924 in 1925. Skupno je naših v Braziliji okoli 60.000.

Nekoliko manj je padlo izseljevanje v

Avstralijo

kamor se selijo skoro izključno Dalmatinci in Primorci. Izselilo se jih je 436, to je polovico manj kakor prejšnja leta. Jugoslovencev je tam okoli 5000.

Istotako je padlo izseljevanje v

Novo Zelandijo

od 130 (leta 1927) na 88 zaradi trajne krize zaposlenosti v tej deželi. Naših je tam okoli 2000.

Nasprotno je število izseljencev v

Južno Afriko

poskočilo od 63 na 90. Skupaj je naših tam okoli 2000.

V Mehiko, Bolivijo, Peru in ostale dežele latinske Amerike

se je izselilo povprečno po 50 ljudi. Kakor je razvidno iz navedenega se je kljub izseljeniški kvoti moglo izseliti v Zedinjene države skoro 5000 naših ljudi. Zanimivo je, da se je doslej polovica (67.217) skupnega števila naših izseljencev (136 tisoč 16 oseb) po vojni izselila v anglosaksonске dežele, kar je odobravati, ker je standard življenja v teh deželah višji od onega v deželah latinske Amerike, tako da ima izseljenec v teh deželah ne samo boljšo specialno zaščito, temveč tudi boljšo možnost štedenja.

Zanimivo je, da je tudi letos

Srbija dala najmanjše število izseljencev ter da od l. 1923 stalno pada število

ženskih izseljencev,

tako da pride na 4 izseljenke komaj 1 ženska.

Tudi lani se še niso mogli naši izseljenci prevažati pod našo zastavo, ker se še vedno ni organizirala domača gospodarska družba za prevoz naših izseljencev. Kakor prejšnja leta se je največ naših izseljencev vozilo na angleških parnikih (8201 ali 37,6 odstotkov) in to v prvi vrsti s parniki družbe Canadian Pacific. Takoj za temi so parniki nemške zastave, italijanske in končno francoske.

Zanimivo je, da se je največ izseljencev vkrvalo v francoskih lukah. Čeprav so se vozili na angleških parnikih. V Hamburgu, kjer so se že od nekdaj vkravali naši ljudje, se je vkrvalo 3617 izseljencev, v Bremenu 2082, Genovi 1995, Havreu 1274, Antwerpnu 953, Amsterdamu 682 itd.

V evropske dežele

se je izselilo 12.538 ljudi, torej polovico manj nego preko oceana. Izseljevali so se v Francijo (1728), v Grško (1470), v Rumunijo (1339), v Belgijo (1380), v Holandsko (534), v Luksemburg (467), v evropsko Turčijo (1369), v Nemčijo (811), v Češkoslovaško (731) in v Bolgarsko (366).

Uvidevajoč ogromen pomen nakazovanja naših izseljencev svojem v domovini, ne samo za ekzistenco teh rodbin, temveč tudi za naše gospodarstvo sploh, je komisariat od l. 1926. izdeloval

statistiko izseljeniškega denarja.

Po tej statistiki je dospelo lani v domovino:

preko bank iz Amerike	12.452.414,64 dol.
iz Evrope	1.000.000.— »
iz ostalega sveta	1.500.000.— »
preko poštnih hranilnic	574.696,58 »
preko brodarskih družb	342.596.— »
v pisnih	1.750.000.— »
povratniki so prinesli s seboj	1.000.000.— »
povratnine je bilo vplačane	6.346,25 »
od prepaid-ticketsa	70.338.— »

Aktiva skupaj 18.696.592,47 dol.

Pasiva so znašala 2.728.056,50 dolarjev, tako da je znašal saldo 15.968.535,97 dolarjev. Če preračunamo to vsoto v dinarje po kurzu 56,50 Din, dobimo vsoto 902 milijona 222.225,80 Din, t. j. skoro

eno milijardo dinarjev.

Morda bo tudi letos ministrstvo financ to vsoto nižje odmerilo. Komisariat nima povišala, da podvomi v gornjo vsoto, a podkrepljuje ga v tem prepričanju število izseljeniškega denarja v sosednji Grško, ki ima sigurno za polovico manjšo emigracijo, kakor je naša, a je prešla od nje leta 1923. 25 milijonov dolarjev, l. 1924. pa 40 milijonov.

O kaki stabilizaciji te bilance ne more biti govora, ker je možnost nadaljnjega privlivanja sveže krvi v Zedinjene države, v to največje naše naselje tako minimalna, da je za ohranitev našega tamošnjega naselja gotovo povsem indiferentna.

Druga generacija ne bo imela več smisla za podpiranje svojcev v domovini, a še manj smisla bodo imele prihodnje generacije.

Vprav katastrofalno bi se ta prognoza poslabšala, če bi naši izseljenci zaradi nezaupanja v naše banke pričeli dvigati svoje vloge iz njih.

Naši rojaki v Ameriki

V nedeljo 4. avgusta je v Clevelandu umrl Janek Vukčič. Pokojnik je bil eden najstarejših naseljenecv v Ameriki. V Clevelandu je bival okoli 40 let. Doma je bil iz križevske farce pri Metliki. — V Waukeganu, država Illinois, je umrla Marija Celarec. Podlegla je vnetju ledvic in srčni albi. Pokojna je bila rodom iz Sapega pri Vrhniki.

Pri gradnji podzemne cestne železnice v Buenos Airesu se je težko ponesrečil 21letni slovenski delavec Ivan Skrifica, na katerega se je vsula plast zemlje. Težko poškodovanega so prepeljali v bolnico. Njegovo stanje je zelo kritično. — V Buenos Airesu je gostilni »Europa« nastal pretep med slovenskimi delavci, med katerim je bil nek Slovenec iz Istre zaboden v vrat. Prepeljali so ga v bolnico, napadale, ki so večinoma Slovenci, je pa policija aretirala. — Dne 20. julija je umrla v Buenos Airesu Marija Scapanova, doma iz Ozeljana pri Sempasu. Podlegla je jetiki. — V Floridi pri Buenos Airesu je umrla v 35 letu starosti Karolina Nanut, rodom iz Štandreža pri Gorici. Zapustila je moža in štiri nepreskrbljene otroke.

Sokol

Sokol I sporoča svojemu članstvu, da je umrl br. Janko Mladič, čigar pogreb bo danes v torek 20. t. m. ob 5. pop. iz hiše žalosti, Hrvaški trg št. 7. Pokojnega brata spremimo na njegovi zadnji poti v civilu z znakom. Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Torek, 20. avgusta 1929, katoličani: Stefan, pravoslavni: 7. avgusta, Domestije.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Knežinja Nataša (Lya Mara).

Kino Ideal: Kuš pakaz Kaczmarek.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Trnkoczy, Mestni trg. Ramor, Miklošičeva cesta.

Zakaj se je razdrla zaroka?

— Zakaj se je pa vaša zaroka z Jožetom razdrla?

— Bila sva v gledališču in mi je dejal, da igrava tragedijo.

— Seveda sem jokala.

— In potem?

— In potem mi je šele med tretjim dejanjem povedal, da je burka.

Magistratna hiša, pred 100 leti

Dnevne vesti.

— Zadrufniški in izobraževalni tečaj slovenskega učiteljstva. Poverjenosti UJU Ljubljana priredi v dne 22. do 27. tm. na učiteljsku v Ljubljani zadrufniški in izobraževalni tečaj za slovenske učitelje. Na zadrufniškem tečaju bodo strokovnjaki predavali o sledečih temah: Historija zadrufništva in ustanavljanje zadruf; zadrufno knjigovodstvo kreditnih in gospodarskih ustanov; najvažnejša korespondenca; o gospodarski politiki. Poleg tega se bo vršil praktično - zadrufni in knjigovodski tečaj. Tečaja se lahko udeležijo učitelji in učiteljice, ki delujejo na zadrufnem polju ter tudi oni, ki bi radi delovali na tem polju. Tečaj se prične jutri in se ga udeležijo tudi oni, ki se niso prijavili, ako se prijavijo pri vodstvu tečaja tekom jutrišnjega dne. Na izobraževalnem tečaju, ki se vrši posebej, se bodo obravnavala sledeča vprašanja: Moderna psihologija in vzgoja; strnjena pouk v teoriji in praksi; ali naj študira učitelj psihologijo ali sociologijo in kako: kmetijstvo in učitelj; učitelj kot prosvetni delavec in zadrufnik. Po vsakem predavanju se vrši diskusija. Za oba tečaja vlada veliko zanimanje in je že mnogo prijavlencev, obeta pa se poleg prijavljenih tudi od ostalega učiteljstva obila udeležba.

— Na drž. deški meščanski šoli v Mariboru so dne 27. in 28. avgusta od 8. do 12. razredni (ponavljalni) izpiti. Vpisovanje je dne 30. in 31. avgusta od 8. do 12. Vpisati se morajo ponovno vsi učenci vseh razredov, tudi oni, ki so se vpisali ob koncu šolskega leta. Pri vpisu mora vplačati vsak učenec 20.— Din za zdravstveni fond. Vplačevanja so oproščeni le oni učenci, ki se izkažejo s potrjenim uboštva. To potrjuje izda pristojna občina in ga potrdi davčni urad. Ker so okoliške občine pristale na prispevek za zdane nove šole na levem bregu, je krajevni šolski odbor dovolil, da smejo biti v II., III. in IV. razred sprejeti vsi došednji učenci, ki se pa morajo ob vpisu izkazati, da so vplačali na mestni blagajni prispevek 400.— Din (štiri sto dinarjev). Oprostitev tega prispevka ni! V prvi razred zavod ne sprejema zunanjih učencev. Izjemo tvorijo oni, katerih roditelji so zaposleni v mestu, pa zaradi pomanjkanja stanovanj ne morejo stanovati tu. Taki se morajo pri vpisu izkazati, da je bila njihova tozadevna prošnja v krajevnem šolskem odboru ugodno rešena. Dne 2. septembra je ob 1/2 9. uri šolska masa v stolnici. Učenci se zberejo na šolskem dvorišču. V torek, dne 3. septembra, je pričetek pouka.

— Tujski promet v Splitu. V prvi polovici avgusta je dopotovalo v Split 1862 tujcev, od teh 1070 iz naše države, 257 Nemcev, 207 Avstrijcev, 188 Čehoslovakov, 48 Poljakov, 11 Američanov, 39 Italijanov, 30 Angležev, 12 Madžarov, 10 Francozov, 9 Rumunov in 21 potnikov iz raznih drugih držav. V primeru iz lanskega leta je tujski promet v mesecu avgustu v Splitu nazadovol za 268 oseb. — Te dni je prispelo v Split 48 izletnikov agencije ILF iz Draždan, koncem meseca pa prispel v Split še ena skupina omenjene agencije. Veliko gostov je tudi najavljenih za mesec september in deloma tudi za oktober. Prihodnji mesec se vršita v Splitu tudi kongresa jugoslovenskih lekarnarjev in Saveza ženskih zadruf.

— Svetovni potnik s kozama prispel v Karlovac. V Karlovac je te dni prispel Peter Zeljko iz Dalmacije, ki potuje po svetu z vozom, v katerega sta vpreženi dve kozo. Mož se živi s prodajo razglednic.

— Zopet žrtve kopanja v Dravi. Včeraj je zahtevala Drava pri Oslječku svojo peto letošnjo žrtev. Pri kopanju je utonil 17letni knjigovodski vajenec Anton Rusina. Zdi se, da je mladenič, ki je bil slab plavalec, začel v vrtinec, ki ga je potegnil za seboj.

— Samomor v Dravi. V soboto zvečer je našel nek delavec pred zgradbo veslaškega kluba »Neptun« v Oslječku popisano polonico, v kateri se je neki Milan Jevremovič poslavljaval od sveta. V njej je bilo tudi navedeno, da zapuša vse imetje svoji hčerki. Delavec, ki je Jevremoviča poznal, je beležnico odnesel njegovi ženi, ki je zavedo takoj prijavila policiji. Policija je uveljavila zasledovanje, vendar o Jevremoviču ni bilo ne duha ne sluha. Šele včeraj jutraj po nesrečnejši, ki je skočil v Dravo, potegnili iz vode. Vzrok samomora je bilo rodbinsko nesoglasje.

— Brezposelnost v Zagrebu. Od novega leta do 18. avgusta je pri borzi dela v Zagrebu iskalo dela 27.924 oseb. Borza je posredovala v 4617 slučajih, istočasno pa je bilo tudi razpisanih 6253 službenih mest. Kljub temu je bilo zaposlenih samo malo ljudi. 14.660 oseb je odpotovalo iz Zagreba. Pretekli teden je na borzi dela iskalo dela 888 oseb. Brezposelnost v Zagrebu je torej zelo velika.

— Živnorojska razstava v Solnogradu. Avstrijski konzulat sporoča: V Solnogradu se vrši v času od 31. avgusta do 2. septembra 1919 l. avstrijsko - bavarska razstava pincgavske pasme konj in goveje živine, ki je priredila avstrijsko - bavarska zveza za norijsko konjerejo (»Österreichisch - bayerischer Verband für norische Pferdezucht«) in državna »zveza avstrijskih in bavarskih rejnih organizacij za pincgavsko govedo« (»Reichsverband österreicherischer und bayerischer Zuchtorganisationen für das Pincgauerind«). Razstavljeno bo okoli 300 glav konj in goveje živine iz več avstrijskih zveznih dežel in iz Bavarske, razen tega pa tudi drobica in kmetijski izdelki najrazličnejše vrste.

— Vreme. Včeraj je bilo lepo in vedro samo v Splitu in Sarajevu, povsod drugod pa je bilo oblačno in v Ljubljani je celo deževalo. Najvišja temperatura je včeraj znašala v Ljubljani 27,8, najnižja 15,6. Največjo vročino so imeli včeraj v Skopju, kjer je termometer v senci kazal 36, v

Beogradu 35, v Splitu in Sarajevu 33, v Zagrebu 32 in v Mariboru 25 stopinj. Barometer je kazal v Ljubljani 760,6 mm. Današnja vremenska napoved se glasi: nestanovitno vreme.

Iz Ljubliane

—lj Pošta hranilnica, podružnica v Ljubljani ponovno opozarja vse lastnike hranilnih in čekovnih vlog ter rentnih depozitov pri bivši poštni hranilnici na Dunaju, naj prijavijo, če tega še niso storili, svoje terjatve upravi Poštna hranilnica v Beogradu. Rok za te prijave poteče dne 1. septembra t. l. Prijave, ki bi prispeli po tem roku, se ne bodo upoštevale. Lastniki hranilnih vlog morajo svoji prijavi priložiti hranilno knjižico in domovnico ali po trdilo o domicilu, t. l. dokazati morajo, da so na normativni dan 26. marca 1919 prebivali in še danes prebivajo na ozemlju naše kraljevine. Lastniki rentnih depozitov morajo priložiti prijavi še potrdilo o državljanstvu. Prijave hranilnih vlog in rentnih depozitov morajo vsebovati pooblastilo, da sme Pošta hranilnica v Beogradu prevzeti v prijavi navedene zneske in zavezo prijavitelja, da bo poravnal vse stroške prenosa. Lastniki ček. računov morajo priložiti svoji prijavi zadnji računski izpis svojih ček. računov. Prijave je treba poslati hkrati z ostalimi dokumenti naravnost Poštni hranilnici v Beogradu. Vsem interesentom, ki so svoje terjatve proti bivši Poštni hranilnici na Dunaju že v redu prijavili v mesecu maju in juniju l. 1928, ni treba več ponovno pošiljati prijave. Glede na likvidacijo vlog pri bivši poštni hranilnici v Budimpešti se bodo kasneje izdali posebni pozivi.

—lj V mestni klavnici (prosta prodaja) se bo v četrtek 22. tm. ob 15. prodajalo prašiče meso.

—lj Pri javni borzi dela v Ljubljani je v času od 10. do 17. avgusta 1929 iskalo dela 573 moških in 276 žensk, skupaj 849 brezposelnih. Prostim mest je bilo 82 moških, 13 žensk, skupaj 95. Posredovanje se je izvršilo 43 moških in 9 žensk, skupaj 52. Odpotovalo je 75 moških in 4 ženske, skupaj 79 brezposelnih. — Delo išče: moški: 10 hlapcev, 1 drvar, 1 rudarski poslovodja, 1 pečar, 1 žebliar, 7 kovačev, 10 železostugarjev-livarjev, 2 kleparja, 1 brusar orodja, 1 graver, 1 strojni tehnik, 32 strojnih ključavničarjev, 2 elektromehanike, 8 elektromonterjev, 1 lesostugar, 1 paretar, 1 rezbar, 6 urarjev, 10 mizarjev, 6 kolarjev, 4 žagarji, 1 pletar, 3 sedlarji, 1 usnar, 5 strojarjev, 3 tapetniki, 25 krojačev, 2 čevljarjev, 1 čevljarški prirezovalc, 1 klobučar, 9 brivcev, 6 knjigovozov, 1 kartonažni delovodja, 7 mlinarjev, 16 pekov, 16 mesarjev, 4 natakariji, 6 tesarjev, 2 sli-

karja, 3 zidarji, 2 gradbena tehnika, 1 črkostavec, 20 pisarniških slug, 56 pomožnih delavcev, 7 kurjačev, 7 avtomehaničev, 42 trgov. pomočnikov, 90 navadnih delavcev, 19 knjigovodij, 33 zasebnih uradnikov, 2 lesna manipulant, 1 ekonom, 15 stavbenih ključavničarjev, 1 vodovodni inštalater, 7 vajencev. — Ženske: 13 pisarniških moči, 2 kontoristinj, 8 prodajalk, 4 natakarike, 4 šivilje, 1 šivilja perila, 1 modistinja, 1 črkoslikarica, 31 tovarniških delavk, 3 kuharice, 2 sobarici, 51 služkinj, 5 postrežnic. — Delo je na razpolago: moškim: 6 hlapcem, 2 kovačem, 3 mizarjem, 1 žagarju za vneccijanko, 9 čevljarjem, 22 zidarjem, 4 tesarjem, 18 pleskarjem-soboslikarjem, 4 sodarjem, 5 kamnosekom, 1 pečarskemu pomočniku, 1 krojaču, 1 kleparju, 5 navadnim delavcem, 20 kovinostugarjem, 1 fotografu, 1 mesarskemu pomočniku, 1 slaščičarskemu pomočniku, 2 mlinarskim pomočnikom, 1 plačilnemu natakariju, 1 sekrirnu kovaču, 2 elektromonterjem, 1 vodovodnemu inštalaterju, 16 vajencem. — Ženskam: 2 šteparicam, 2 dežnikaricam, 1 šivilji za krznarstvo, 2 služkinjam, 2 kmečkimi deklam, 10 delavkam za hmelj, 1 vajenki.

—lj Pevski zbor Glasbene Matice. Dne 20. skupna vaja in sestanek. — Odbor.

Iz Celja

—c Vpisovanje v dekliški meščanski šoli v Celju. Na drž. dekliški meščanski šoli v Celju se vrši redno vpisovanje učenk 30. in 31. avgusta od 8. do 12. Ponavljalni izpiti se začne 27. avgusta.

—c Izgubljen in najdeno. Viljem Kodla z Lave 21 pri Celju je izgubil v soboto med potjo od Glavnega trga do pošte stotinarski bankovec, isti dan pa je izgubil Perdo Čuden, stanujoč Na okopja, 2 stotinarska bankovca na Kralja Petra cest ali v Prešernovi ulici. K zasebnici Mariji Orličnikovi na Savinjskem nabrežju se je zaletel pred dnevi lep kanarček, ki ga dobi lastnik pri najditelji.

—c Brezobzirne kolezar. Na zahtevo sprehajalcev je bil v drevovalu mestnega parka prijet hlapec Miha C. iz Zalca, ki je kljub zadevni prepovedi kolezaril z veliko brzino po pešpoti, polni otrok in raznih sprehajalcev. Ljudje so se morali brezobzirnemu kolezarju izogniti v travo, če niso hoteli riskirati, da jih divjak povozil in poškoduje. Primerna kazen bo divjega kolezarja poučila o spoštovanju predpisov.

—c Drago nočno veselje. V Gaberju sta bila v nedeljo ponoči aretirana delavca France K. in Jože P., ker sta kljub pozni nočni uri v pijanosti tako prepevala, kričala in vriskala, da sta spravila na noge skoro vse Gaberje. Par težko prisluženih »kovačev« ju bo najbrže izpametovalo, zakaj cenejša globa pač ne bo.

K napisom na Grubarjevem spomeniku

Članek »Stoletnica znamenitega ljubljanskega spomenika« v »Slov. Narodu« št. 186 od 17. avg. 1929 mi je zbudil zanimanje za Grubarjeve obelisk. Že naslednjega dne sem si ga šel ogledat, daš me je solnce neusmiljeno pražilo. Hotel sem na mestu dobiti prvotno besedilo napisov, od katerih prinaša članek samo tri. Na žalost sem našel čitljiva le napisa na južni in vzhodni strani, na severni in zapadni pa enega zgolj prvo vrsto, v tem ko ni od drugega zbor sprnelosti kamna nikar najmanjšega sledu. Seveda moram pripomniti, da sem čital na daljavo, na kakršno ni moči opaziti morebitnih prav rahlih potezi. Nisem si namreč upal brez dovoljenja preko bohotno prerasle ograje, pa tudi če bi si bil, bi bil moral imeti kaj stol ali kaj podobnega, ker je treba za čitanje zabrisanih pismenk ne le ostrega ovida, temveč tudi pazljivega otipa. No, o prvi priliki ponovim ogled bolje opremljen, zakaj pričam sem, da je mogoče vsaj enega nečitljivih napisov razbrati, če že ne obeh.

Zanimalo me je dvojce: 1.) ugotoviti, bi bil rad oblike »congressum, noto palodis, kot jfa navaja članek, zlasti pa 2.) navidez misteriozno besedo »tolti«.

Toda Kranjec nima sreče, posebno če je Stalerec: baš napisa z naštetimi izrazi so zagladile časov sile. Pač huje nego smola! Potemtakem se mi je za naslednje pripombe držati prepisa, kot ga objavlja članek. Omenjene besede kažejo znani pojav, po katerem nastopa v arhaični in vulgarni latinščini prav pogosto za »t« ter »z« za »u«, torej congressum = congressum, noto = nutu, palodis = paludis. Ta vokalna menjava je prešla iz poznolat. vulgarnega zovora tudi v romanske jezike. prim. it. fôlgore = fulgur, fôga = fuga, forca = furca, molto = muktus etc. Vulgarne oblike v ljubljanskem napisu bi torej same po sebi ne bile nič čudnega; vendar ne vem, kakšna muha je sestavilalca pičila, da je segel baš po vulgarnizmi.

A kaj je dalje z obliko »tolti«? Članek pravi: »V prvi besedi... tič napaka: tolti namesto sublati ageres«. Po monsignoru T. Zupanu, nadaljuje, se je nekdanji ljubljanski profesor Petrucci nad to obliko

spotikal, češ: »Vse napise za Grubarjev spomenik so prejeli ljubljanci z Dunaja. Latinskega je Ljubljana sicer več znala mimo Dunajčanov, vendar si oblike »tolti« niso upali popraviti v »sublati«. Čeprav je Ljubljana vedela, da se pravi tolti, -ere, sustuli, sublatum, je vendar iz pietete ohranila »tolti ageres«.

Prof. Peruzzi se je s svojim spotikanjem spotaknil. Tisto o večjem znani latinščine v Ljubljani nego na Dunaju je seveda le nedolžna, naivna - rodoljubna kranjska košatost: zakaj desetletno posebnost naklado po novem srednjem zakon stavi prav proti čemu ene nadure, da so tudi na Dunaju vedeli za »sustuli - sublatum«. In vendar »tolti« ni napak! Predvsem je oblika nastala po glasovni menjavi iz tulti: ta oblika pa biva, in še kako! »Tolto« je imel za perf. poleg »sustuli« tudi »tulti«, kesneje še »tolli« in celo »tulti«. Iz perf. »tulti« se je izlegel v 6. stol. po Kr. popolnoma naravno supin »tultum« in »tultum«. Pa tudi trpno pretekli deležnik »tultuse«, torej prav oblika na ljubljanskem napisu je izpričana, in sicer jo navaja CGL V. 464 (Corpus glossariorum Latinorum). Podobno usodo je doživel glagol »offerre«, ki ima v kesnolatinški jezikovni podrtiji partic. perf. »offertus« namesto »oblatus«, gl. CGL IV. 263.

Sestavljavec ljubljanskega napisa je, kakor smo videli, pač nekoliko slepomisil z vulgarnim jezikom, pa je torej zavestno, popolnoma v skladu s slabim slogom volil obliko »tolti« namesto »sublati«. Potemtakem so stori ljubljanci čisto prav, da oblike niso izpremenili. In tudi v bodoče, ako res mislijo spomenik restavrirati in nemara tudi napis obnoviti, tudi sedaj, pravim, naj ostane besedilo natančno tako, kot je bilo postavljeno oziroma vklesano. Res, da jezikovno ni vzgledno - druga dva, čitljiva napisa sta boljša, toda danes načelo pietete v resnici že velja, v tem ko bi bilo pred sto leti, ko se je spomenik šele stavil, brez potrebe.

Glede oblike »tolti ageres« imam sicer še drugo za brezgom, ki pa jo utegnem izdati šele, kadar osebno položim prst na izvirkni besede, bodisi na papirju, bodisi v kamnu.

Sovr.

Mladostna svežost.

Ako imate brezhibno polt, tedaj vsak dan mislite tudi na to, da si to srečo ohranite. Na tisoče žen in deklet uporablja dosledno le Elida Ideal milo. Vse so navdušene o njegovi učinkovitosti in to po pravici, ker je uporaba tega mila takorekoč predpogoj za triumf uspeha.

Elida Ideal milo je izredno voljno in čisto - razkošno decentno skozi in skozi parfimirano - zelo prijetno in osvežujoče. Komadi so priročne oblike in lepo zaviti. Kupite še danes Elida Ideal milo ter pričnite takoj z racionelno nego Vaše polti.

ELIDA IDEAL MILO

Univerzitetni profesor obsojen na smrt

V Ameriki je bil obsojen na smrt na električnem stolu univerzitetni profesor dr. James Snook, ki je umoril neko dijakinjo, svojo ljubinko

Pred sodiščem v Kolumbusu v Ameriki se je te dni odigral epilog strašnega zločina. Univerzitetni profesor dr. James Snook, ki je bil osumjen in obtožen umora visokošolke Theore Hix, je bil obsojen na smrt na električnem stolu. To je prvi primer smrtnih obsodbe univerzitetnega profesorja v Ameriki in zato ni čudno, ako je vladalo za proces, ki je trajal skoro mesec dni, v javnosti ogromno zanimanje.

O zločinu samem smo svoječasno že poročali. Dr. James Snook, ki je sedaj star 42 let, je bil profesor na univerzi v Kolumbusu. Bil je učenjak na polju veterinarstva ter je užival v Ameriki veliki sloves. Po njegovih metodah so začeli z velikim uspehom pobijati nekatere živinske epidemije in bolezni. Snook je bil znan tudi kot zelo imovit človek. Bil je poročen in živel je s svojo ženo v najlepši harmoniji.

Toda to harmonijo je uničilo poznanstvo z lepo in koketno dijakinjo 21letno Theoro Hixovo. Podjetno dekle je profesorju zmešalo glavo, započel je z njo ljubavno razmerje in se popolnoma ujel v njene mreže. Ko je videl, da ni izhoda in ker ga je dekle sililo, naj se loči od žene, - kakor je trdil v svojem zagovoru, - je sklenil, da se Theore znebi. Zasnoval je strašen načrt in ga tudi izvedel.

Nekega dne so našli blizu Kolumbusa v neki zapušteni kočici umorjeno in napol sežgano truplo Theore Hixove. Oblasti so najprej osumile lastnika kočice zverinskega umora, toda ta je dokazal svoj alibi. Polcija je nato zvedela, da je bila mlada dijakinja zelo lahkoživa in da je vzdrževala več ljubavnih razmerij. Zaslišala je zato več njenih bivših ljubimcev, ki pa so dokazali, da z dekletom v zadnjem času niso imeli nobenih stikov. Polcija je prišla tudi nekega mladega profesorja na univerzi, ki je imel ljubavno razmerje z dekletom. Ta je priznal, da se je z dekletom res dalje časa dobro razumel, da pa se ga je mladenka pred meseci naveličala in se pričela zanimati za veterinarskega profesorja Jamesa Snooka.

Polcija ni držala rok križem, marveč je Snooka nemudoma zaslišala. Pri zasliševanju se je profesor zapletel v protislovja, pokopalo ga je pa tudi deštvo, da so našli v njegovem avtomobilu krvave madeže in skrit samokres. Pod težo dokazov je Snook zločin priznal. Izpovedal je, da je z dekletom napravil izlet v avtomobilu. Med vožnjo sta se pričela prepirati, pa sta se kmalu zopet pobotala. Ustavila sta se pred kočico, katero je profesor s ključem, ki je povsem slučajno ujemal s ključavnico, odprl vrata. V sekunskem opoju je mladenko ubil.

To je bil Snookov prvi zagovor, kasneje pa je pričel trditi, da je dekle med prepriom ubil, ker mu je grozila s samokresom. Polcija je ugotovila, da Theora sploh ni imela samokresa in da je ta izgovor iz trte zvit. Med zasliševanjem, ki je trajalo skoro mesec dni, je končno profesor priznal vse podrobnosti zločina, ki ga je opisal z neverjetnim cinizmom.

Obsojen je bil na smrt na električnem stolu, vendar obsodba še ni pravomočna. Zdi se pa, da James Snook ne bo ušel električnemu stolu, ker je guverner odklonil zagovornikovo prošnjo za pomilostčenje.

Samomori v Zagrebu

V Zagrebu skoraj ne mine dan, da ne bi zabeležili samomorov ali pa poskušanih samororov. Tudi včeraj je mladenka pa so ga komaj rešili. Pri selu Vrapče pri Zagrebu je skočil včeraj popoldne pod vlak neki moški. Lokomotiva ga je zgrabila in ga vlekla več metrov za seboj ter ga popolnoma razmesarila. Samomorilec je delavec Peter Veriga iz Kustošije. Kaj ga je poglano v smrt, ni znano. — V Preradovičevi ulici v Zagrebu je skočilo včeraj jutraj neko dekle pod drveči avtomobil. Sofer je v zadnjem hipu opazil samomorilko in naglo okrenil na desno, toda dekle je bilo urneje in se je poglano za vozom. Avtomobil ji je šel čez truh in jo nevarno poškodoval. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so ugotovili, da gre za 19-letno Nino Krmpotičevo iz Pulja. Vzrok samomora ni znan, vse pa kaže, da gre za nesrečno ljubzen. Mladenkinino stanje je zelo kritično. — V bolnico so prepeljali tudi 22-letno A. M., ki je bila octovo kislina. Dekle je že izven vsake nevarnosti. Vzrok poskušnega samomora je bil prepri s fantom.

Trije tragični dogodki

Na progi med postajama Jastrebarsko in Draganič se je vrgla pod tovorni vlak, ki je vozil iz Karlovca proti Zagrebu, 29-letna Danica Bohačkova iz sela Cvetkovič. Bohačkova je bila poročena ter so jo gnale v smrt rodbinske razmere; kakor je bilo razvidno iz poslovinnega pisma njenim staršem.

V selu Raduniću, občina Muć v splitski okolici, se je vnel kravaj bo med družinama Bočina in Keruma. Prepri je nastal radi škode na poljskih pridelkih. Bočina so navalihi na Kerume s kamenjem, noži in puškami. V bitki, ki se je razvila, je Jure Bočina trikrat zabol Mata Keruma. Na obeh straneh je bilo tudi več lahko ranjenih.

V Bosanski Gradiski je izvršil samomor 16letni Mile Sabarov. Ko je gospodar, pri katerem je bil za vajenca, zapri delavnico, je vzel vrh in odšel pod streho, kjer se je obesil. Ni znano, kaj je mladenka gnalo v smrt.

August Blanche:

Na valovih strasti

Roman

— To sem že vnaprej vedel, — je dejal častnik in se ozrl poln občudovanja na svojega ujetnika.

Armand je še enkrat poljubil očetu roko, potem je pa zamahnil tovarišem zunaj v pozdrav in se vrnil tja, kjer so bili zaprti njegovi tovariši.

— Armand, dragi, mili moj sinko! — je zahteval pohabljenec. — V grob spraviš svojega starega očeta... Toda... toda kakor ti, tako bi ravnal tudi jaz, kakor ti, bi tudi jaz ostal tam. Pojdi in potolaži svoje brate! Tvoj obupani in nesrečni oče te blagoslovja!

Starec se je naslonil na vrata, gledal je skozi železno mrežo nepremično tja, kjer je stal njegov Armand, ponosno vzravnan in samozavesten, čeprav je delil bridko usodo premaganca in ujetnika. Oče je bil ponosen na svojega sina, toda misel, da se vrača v ječo in da ga ne bo mogel objeti, mu je bila tako težka, da je bridko zaplakal.

Celo Alphonse, krvoločni in brezčutni bojovnik z barikade, se ob pogledu na nesrečnega starca ni mogel premagati. Potegnili so čepico čez oči, da bi tovariši ne opazili, da je tudi on gmjen. So prizori, ki omehečajo še tako trdo srce. In tak prizor je bil tu, kjer sta se morala ločiti oče in sin, dva ljudska borca za svobodo, še predno sta se objela in poljubila.

Starec je stal dolgo naslonjen na težka železna vrata in debele solze so mu tekale po razoranem licu. Zdelo se je, da ga zapušča moč in da se zdaj zdaj zgrudi pod udarci krute usode. Toda motil bi se, kdor bi mislil, da more usoda streti takega junaka barikad, kakršen je bil Armandov oče. Starec si je obrisal solzne oči, vzravnan se je na bergljah in zaklical:

— Zdaj pa v boj! V boj, v boj!

Dvignil je bergljo in pokazal z njo železna vrata, ki so zapirala Armandu in njegovim tovarišem pot v svobodo. To je bilo znamenje za napad na stražo. Revolucionarji so bili pripravljeni preliti kri za svoje ujetnike tovariše.

— V boj! — je ponovil orjaški Alphonse. Zgrabil je železno mrežo vrat in jo začel tresti.

— V boj! — so zaklicali od vseh strani in razjarjena množica se je pripravila na napad.

— Merite! — je zapovedal poveljnik straže na dvorišču.

Ta čas se je začelo bobnanje in prikorakala je stotnja narodne garde. — Nobenega boja, nobenega boja! — je zaklical poveljnik stotnije. Hitro je postavil svoje vojake med vrata in razjarjeno množico. — Guizot je odstopil, kralji je sprejel zahtevo, da mo-

ra odstopiti ne samo Guizot, marveč tudi vsi drugi ministri. Ljudstvo je zmagovalo. Čez dobro uro dobimo novo vlado, katere program bo sprejeti reformo. Vsako krvoprelitje je zdaj odveč. Ne pozabite, da so domovini hrabri moške potrebni in da se zdaj, ko je pravična stvar zmagovala, sinovi svobodne Francije ne smejo med seboj pobijati.

— Toda ujetniki morajo biti izpuščeni! — je zaklical invalid. — Ujetniki, ujetniki! Ljudstvo ne bo nikoli dovolilo, da bi najhlabrejši med hrabrih mirali in umirali po ječah. Izpustite ujetnike, sicer navalimo na stražo!

— Da, da! Ujetnike izpustite! — je kričala množica.

— Prvi čin nove vlade bo splošna amnestija! — je zatrieval poveljnik stotnije narodne garde. — Nova vlada hoče takoj ob nastopu dokazati, da spoštuje ljudsko voljo in da se zaveda svojih dolžnosti. Bodite brez skrbi, pod novo vlado ne bo nikomur storjena krivica.

— Toda ujetniki morajo biti izpuščeni! — je kričal invalid. — Izpuščeni morajo biti in sicer takoj, takoj!

— Da, da, takoj, takoj! — je kričala množica in pritiskala na nar. garde.

— Trenutek potrpljenja, dragi prijatelji! — je odgovoril stotnik. — Takoj spregovorim s poveljnikom straže in zagotavljam vas, da bodo ujetniki nemudoma izpuščeni. Dolžnost narodne garde je ščititi vse, ki po nedolžnem trpe.

— Zivela narodna garda! — je kričala pomirjena množica.

— Monsieur, je dejal stotnik narodne garde poveljniku straže. — Narodna garda je sklenila preprečiti v bodoče vsak spopad med ljudstvom in vojaštvom. Zato vas v imenu ljudstva in človečanstva pozivam, da izpustite vse ujetnike, kar jih imate pod svojim nadzorstvom.

— Tu je samo ena možnost. — je odgovoril poročnik.

— In ta je?

— Da, prepustim svoje ujetnike in tudi odgovornost za ne vaši stotnji.

— Dobro! Sprejemam vaše ujetnike.

— In boste odgovorni za nje?

— Da! — je vzkliknila vsa stotnja v en glas.

— Monsieur le sergent, privedite vse ujetnike na dvorišče.

— Bravo — je kričala množica.

Poročnik se je obrnil v drugo stran, da bi ne slišal svojih vojakov, ki so kričali z množico od veselja, da bodo ujetniki izpuščeni.

— Zivela vojska! — je kričala narodna garda.

— Zivela narodna garda! — je odgovarjalo vojaštvo.

— Zivela vojska! Zivela narodna garda! — je odmevalo po vsem trgu.

Oba tabora sta kar tekmovala, v ljudnosti.

Osem dni živ v zabiti krsti

Debelušen fakir, ki spi osem dni v krsti, ne da bi kaj zavžil — Izgredi ob njegovem vstajenju

Zadnje čase v Evropi kar mrgoli raznih fakirjev, ki razkazujejo svojo umetnost. Fakirjem so v zadnjem času pričeli zelo gledati na prste in so doslej že opetovano ugotovili, da je večina njihovih umetnosti trik in da gre v mnogih primerih zgolj za sleparijo. Tako se je nedavno pojavil v Parizu fakir, ki se je pustil zakopati, prebadati, nabadati itd. Neki francoski učenjak ga je razkrinkal in dokazal, da je vse skupaj trik in bluf. Zato so postali fakirji bolj previdni.

Te dni se je pojavil na Dunaju mož, ki si je nadel fakirsko ime To Kha, ki je pa Evropejec in sicer Nemec Ludvik Hubert iz Dusseldorfa. To Kha nima na sebi nič fakirskega, — ni mršav in prosojnega lica ter demonskega pogleda, marveč je tolsti pojava z debelim obrazom in dobrodušnimi očmi. Dunajčani so bili mnenja, da bi mu lahko preje prisodili mesarski kakor pa fakirski poklic.

Ta fakir je obljubil, da bo osem dni navidezno mrtev ležal v krsti in se nato zopet zbudil. Pred dnevi se je res pustil zapreti v stekleno, hermetično zaprto krsto, trdeč, da se bo v nedeljo točno ob 12. zopet zbudil iz smrtne spanja. Eksperiment je priredil v cirkusu »Central« in naravno je, da je med Dunajčani, ki so kljub svoji skepsi verovali njegovim besedam, zbudil veliko zanimanje.

Istočasno je prisel na Dunaj neki mož, ki zatruje, da je fakirjevo eksperimentiranje navadna sleparija. Gre za indijskega profesorja Agnihotra, ki pravi, da je fakirja To Kha v Nemčiji že opetovano razkrinkal in mu dokazal sleparijo. Ko je To Kha priredil svoj prvi eksperiment v Nemčiji, je povabil profesorja za izvedenca in za prič. Trik, ki se ga je baje To Kha poslužil, je bil tako preprost, da mu je nasedel Indijec sam. No, kasneje je ugotovil, da gre za prav originalno sleparijo. V decembru leta 1927 je To Kha nastopil v Bratislavi, kjer ga je Agnihotra razkrinkal. Profesor je ugotovil, da se »deča šipa v krsti premika. Ponoči, kadar ga je straža zapustila, je šipo vedno premaknil in njegova hčerka, ki je bila vedno v bližini, mu je dala jedi in pijače. Ugotovil je tudi, da je bila gumijasta podglavna blazina napolnjena z vodo, tako, da jo je fakir lahko s pomočjo neke nevidno pritrjene cevke pil. Bratislavski časopisi so takrat fakirjevo sleparijo primerno ožikosali, kljub temu si je pa To Kha drznil še dalje nastopati po nemških mestih.

Kakor poročajo dunajski listi, bi se

moral fakir To Kha zbuditi v nedeljo o polnoči iz svojega osemdnevnega spanja. V cirkusu »Central« so pričele že par ure prej hoditi velike množice in o pol 10. zvečer je prišlo do izgrede, med katerim je bil To Kha prezgodaj zbudjen. Vsled silnega navala so posetnike spuščali v prostore le v posameznih skupinah. Nenadoma je obstala neka ženska pred okencem krste, skozi katerega se je mogla videti glava fakirja in kljub protestu zadaj stoječih ni hotela oditi naprej. Ko ji je fakirjeva hči pričela prigovarjati, naj gre dalje, je začela razgrajati, kar je bilo znak za nekatere posetnike, da so začeli s palicami in dežniki razbijati po krsti. Vsled tega hrupa se je fakir zbudil, zagrabil za kladivo, ki ga je imel poleg sebe ter razbil notranje steklo okenca, da bi se ne zadušil v zbujejenem stanju, narkar je policist, ki je stal poleg na straži, s pestjo razbil zunanjo šipo. Fakirja so najprej okrepčali z vodo, ostal pa je nadalje v krsti, ker je občinstvo pričakovalo njegovo vstajenje šele za polnoči. Nekako o pol 12. ponoči so odprli zunanji zaboj, na kar je odvetnik dr. Schlesinger pregledal pečate in ključavnice krste, ki jih je našel v redu. Ugotovili so, da se okroglo okno nad fakirjevo glavo ne more premikati, kakor trdijo njegovi nasprotniki. Krsto so za tem prenesli iz lesenega mavzoleja v manežo cirkusa, kjer so bile vse tribune natlačene polne občinstva. Ko so odprli krsto, so zagledali fakirja v njej, rdečega obraza in vsega potnega. Brada mu je narasla za 1 cm, orientalska obleka se ga je tesno oklepala in izginil mu je debeli trebušček. Podpiran od nekaterih ljudi, se je dvignil ter se vsedel med ovacijami gledalcev na bližnji stol. Ko so ga pregledali zdravniki, so ga stehali in ugotovili, da se mu je teža zmanjšala od 101,5 kg na 91 kg. Zgubil je torej na teži 10,5 kg. Umili so mu obraz z ješijom, narkar je po sprejetju lovoricevega venca odgovarjal na očitke proti njemu, ki so bili objavljeni v javnosti, kakor smo jih navedli. Omenjenega indijskega profesorja je označil za svojega bivšega učenca ter končno izjavil, da je pripravljen odstopiti ves svoj dobiček njemu, ako se mu posreči ostati le 5 ur v krsti. V pisarni cirkusa sta ga preiskala še dva zdravnika, ki sta ugotovila, da se mu je bitje žile povečalo od 108 do 132, obseg trebuha od 119 na 100 cm, obseg trebuha od 137 na 113 cm, pritisk krvi pa od 160 na 110. Skrbno zavij v odeje se je med ovacijami množice odpeljal nato v svoje stanovanje. Množestevine osebe, ki so šle o polnoči prišle k vstajenju fakirja, seveda pre-

poznajo, so med protestnimi klici odšle do bližnje stražnice, kjer so se šele pomirile, ko je direktor cirkusa izjavil, da jim bo povrnil vstopno no.

Od vrtnarja do milijonarja

John Davey je bil še pred 20 leti ubog vrtnarski vajenec v Angliji, ki ga ni nihče poznal in za katerega se ni nihče zmenil. Danes je mož milijonar, lastnik cvetočega podjetja v Ohiju in se mu sploh dobro godi. Za vse to pa se ima Davey zahvaliti svoji ljubezni do dreves, zlasti do bolnih dreves.

Ko je prisel pred 20 leti v Ameriko, so ga zaposlili kot vrtnarskega vajenca. Deček je bil zelo nadarjen, predvsem pa so ga zanimala drevesa, ki jim je posvetil ves svoj študij. Posebno pažnjo je posvečal boleham drevesom in kmalu je v Ameriki zaslovel kot specialist za drevesne bolezni. Davey je ustanovil družbo strokovnjakov za dreve in z njeno pomočjo je ustvaril velkanske podjetje. Lotil se je zdravljenja dreves in pričel je v to svrhu šolati pomike. Najprej jih je imel 12, nato 24, danes jih je že okoli 300. Ti potniki so strokovno zelo naobraženi in temeljito podkovani v svojem znanju potujejo po Ameriki. Povsod, kamor prispijo, jih sprejmejo z odprtimi rokami. Daveyevi potniki vsako drevo pregledajo, ugotovijo, če je bolno in na čem boleha. V lažjih primerih bolehamosti zdravijo sami. Drevo očistijo vse nepotrebne navlake, mu pognoje zemljo, odstranijo gnijoče korenine itd. Kadar gre za težji slučaj, pokličejo Daveya samega.

Baje se je Daveyeva metoda zdravljenja dreves doslej imenito obnesla, podjetje krasno uspeva in mož zasluži tako lepe denarce, da ga dandanes prištevajo med najbogatejše Američane.

NOGAVICE z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato 13 najcenejše!

Naravoslovje.

— Reptilije so bitja, ki se plazijo po zemlji. Kdo mi lahko pove en primer? — Moji mali brat, gospod učitelj.

MEDNARODNI VELESEJEM V PRAGI

od

1. — 8. septembra 1929

Svetovni velesejem, na katerem so zastopani narodi in države.

Znižana vožnja

za brzovlake in navadne vlake: Jugoslavija 25%, Češkoslovaška 33%, Avstrija 25%.

Pojasnila in legitimacije daje:

Ceškoslovaški konzulat, Ljubljana

Aloma Company, Ljubljana, Aleksandrova c. 2

Zanesljiv pomoček za nego las

Z rabo na novo iznajdene francoske pomade »MISEL« se ustavi izpadanje in sivine las, povrnejo se izgubljeni lasje, odstranijo se vsi pojavi, ki zaradi njih lasje izpadajo in sive. Uspeh je zanesljiv pri 60 do 160 gramih, kakor so se že temu dati časa sive ali izpadali lasje.

Cene z dostavitvijo vsakemu naročniku na dom: 60 gr 115 Din, 80 gr 150 Din, 100 gr 185 Din, 160 gr 290 Din.

Vsakemu naročniku priložimo garancijo za popoln uspeh za ta lek. Za slučaj, da bi ne bilo uspeha, vrnemo denar in poravnamo vse stroške.

V tuzemstvo pošlita po povzetju Depo za Jugoslavijo pomada »MISEL«.

Beograd, Vasilja 8. — V Beogradu prodaja lekarna Delini, Knez Mihajlova 1.

Makulaturni papir

kg à Din 4[—]

prodaja udrava "Slov. Naroda"

KLIŠEJE

VSEH VRST, ČRTNE IN AVTO-TIPIJE, IZDELUJE PO PREDLOŽENIH RISBAH, PEROPISIH IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK ALI ZA FINEjšo IZVEDBO V ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO PO NAROČILU IN V NAJRAJŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA S O. Z. SV. PETRA NAS. 20

»Mali oglasi«

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5[—]

Najboljšim uspehom

naad 23 let uporablja Lurche kapsule za zdravljenje spolnih bolezni (triper, belo kapanje) V vsaki lekarni pošilica Din 25[—]. S pošto pošlje lekarna Blum, Sobotica. 29-1

Hiša v Smedniku

pri Medvodah, nova, pripravna za kakvega vpokojenca, na prodaj. — Cena 30.000 Din. Pozivlje se pri Franc Žitnik, Zgornja Šiška 158. 1697

Mlad pes

»Kokstier«, bel, z rujavno bragotino na desnem očesu in sliši na ime »Čiki« ali »Ali«, se je izgubil. Znamka št. 1115/29. Naslov: M. Leitzgeb, Jurčičev trg 3. 1696

Enonadstropno hišo

s pekarino in lokalom za trgovino ugodno prodam v St. Rupertu na Dolenjskem. — Vprašati: Jožeta Plajša, Minje, St. Janž na Dolenjskem. 1695

Gospodična

Jugoslovanka, iz akademske rodbine, srednje starosti, išče pri samostalnem starejšem gospodu ali dami službo opore gospodinje. — Ponudbe pod »Tuching in Haushalt u. Nehen 6957« na Kienreich, Graz, Sackstrasse 4, Oesterreich. 1696

Transmisije

z ležaji krožne mže, 60 mm, celno zobno kolo, premer 2 do 3 m, z vretenom, 2 gonilni kolezi za žični pogon (Drahtseilscheibe) kupim takoli. Ponudbe: Ivan Jarmec, Ormož. 1693

1000 dinarjev vam plačam, ako vaših bradavic, kurjih oces,

trde kože, izrastlin ne odstranite sigurno v roku 3 dni z Risa balzomom brez bolečin, brez nevarnosti in brez noža. Zdravniška priporočila: Dr. Cyrakus B., Dunaj; piše: Z Risa sem zadovoljen, pošlji še 24 lončkov, ki jih bom porabil pri svojih pacientih. Cena z garancijskim pismom Din 9, 3 lončki Din 18, 6 lončkov Din 32.

Dr. Nic. Kemény, Košice, Postf. 12/L 51, Češkoslovaška.

NAJBOLJŠE TAMBURICE

Markaševga in sremskega sistema izdeluje in razpošilja ob istovni

stara hrv. tvornica tamburic

Stjepan M. Gilg

Sisak 610

Kašićeva ulica 174 (Hrvatska)

Cenovnik tamburic pošljem na zahtevo zastonj. Odlikovan z dvema zlatima kolajnima.

Dvokoloski najboljši svetovni znamki v veliki izbiri zelo poceni. Najnoviji modeli otroških vozičkov, od preprostega do najnovjšega, in igrači vozički v saloni. Vsi znamki svetovnih strokovnjakov izdelani, deli in posredniki. Cenik franco. Prodaja na obroke.

»TRIBUNA« F. B. L. tovarna čokolad in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlova c. 4.